

Ἐξή μῆνες ἀγαπώμαστε, ποῦ πῆθαν ἡ μάννα μου· τότες ἐβλεπόμαστε πειρὸ συχνά. Ἐγὼ ἐζή-
τησα θέση σὲ μιὰ γρηῃ κυρία. ποῦ πήγαίνα καὶ τῆς
διάβαζα καὶ κρατοῦσα τὴν ἀλληλογραφία τῆς τὴν
ἡμέρα, μὰ τὸ βράδυ ἤμουν ἐλεύτερη. Τότες τὸν ἔ-
βλεπα. Ἀχ, οἱ ἀλησμόνητες κείνες στιγμὲς τῆς ἀ-
ληθινῆς ἀγάπης, τὰ σκέδια καὶ τὰ ὀνείρατα γιὰ τὸ
μέλλον, οἱ ὑπόσχεσες καὶ ἡ ἀκούραστη φροντίδα τοῦ
ἐνός γιὰ τὸν ἄλλον. Σὲ ἐξή μῆνες θὰ τέλειωνε τὸ
Πανεπιστήμιο, θὰ τέλειγε στὴν οἰκογένειά του καὶ
θὰ μ' ἐπαινε. Δὲν ἤμουν πλούσια, θυγατέρα φτω-
χοῦ ὑπαλλήλου, μὰ ἤμουν τίμια καὶ τὸν ἐλάτρευα,
αὐτ' ἦταν ὅλη μου ἡ περιουσία, χρῆμα, ποῦ δὲν
ἔχει πέραση στὴν κοινωνία σας. Ὅταν πῆρε τὸ δι-
πλωμὰ του, τῶπε στὴν οἰκογένειά του, μὰ δὲν ἠθέ-
λησαν οὔτε νὰ τὸν ἀκούσουν· ἤμουν οἱ ὅλοι παρα-
κάλεσε, ἐκλάψε, ἀρρώστησε καὶ τότες τὸν ἐστείλαν
στὸ Παρίσι γιὰ τὴν ἐπιστήμη του ταχὰ μὲ τὴν ὑπό-
σχεση σὲ δύο χρόνια, ὅταν γυρίσῃ, νὰ συναντήσουν
στὸ γάμο μας. Τὴν παρμονὴ τοῦ ταξιδιοῦ του,
τοῦ ἔδωσα τὸ μεγαλύτερο δῶγμα τῆς ἀγάπης μου·
νὰ παντρευτῶ μ' ἄλλον θὰ ἦταν ἀδύνατο πειρὰ ἢ
γυναῖκα του, ἢ ζωντοχῆρα.

Τοῦ χωρισμοῦ τὴν πίκρα, τὴ μοναξιά ποῦ σὲ
ζώνει, ὅταν μακριὰ σου βρίσκεται ἡ μοναχὴ ἀγάπη
σου, ὁ μοναχὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς σου, τὸ καρδιο-
χτύπι σου ὅταν περιμένεις γράμμα καὶ τὴν φριχτή
σου ἀπελπισία, ὅταν δὲ σοῦ γράφουν καὶ προαιστώ-
νεσαι, ποῦ λησμονεῖσαι, ὅλα, ὅλα, τὰ δοκίμασα μάρ-
τυρας.

Τὸ Παρίσι ἔχει πολλὰς χάρες καὶ ἀγάλια, ἀγά-
λια τὰ γράμματα γίνηκαν λιγότερα ὡς ποῦ ἔπα-
ψαν τέλεια. Στὰ δύο χρόνια παντρεύτηκε μ' ἕνα
κορίτσι τῆς κοινωνίας του πλούσιου καὶ θεοτρελλοῦ,
μὰ τί πειραζει! Τὴν παλιὰ του ἀγάπη ἡ οἰκογέ-
νειά του χαραχτήρισε παιδιαροκάμωμα. Ναί, μὰ
γιὰ τὸ παιδιαροκάμωμα κείνο ἐγὼ ἐκλαίγα μῆνες
ὀλάκαυρος, ἐκλαίγα τὸ μοναχὸ τῆς ζωῆς μου ὄ-
νειρο, χαμένο γιὰ πάντα, ἐκλαίγα τὴν ἀγνοίαν καὶ
τὴν παρθενιά μου, μίσησα τὴν κοινωνία καὶ ἐγίνηκα
ὅ,τι εἶμαι, στὴν ἀρχὴ ἐλπίζοντας νὰ λησμονήσω, ἔ-
πειτ' ἀπὸ συνήθεια. Τὸ παιδιαροκάμωμα κείνο ζων-
τανὸ ἀπόμεινε στὰ στήθεα μου καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἠ-
θέλησα νὰ παντρευτῶ μὲ τὴν εἰκόνα ἐκείνου στὴν
καρδίᾳ μου δὲν εἶχα δικαίωμα, δὲν ἔπρεπε ν' ἀπα-
τήσω κανένα· σήμερα δὲ φέρνω τ' ὄνομα κανενός,
εἰμ' ἐλεύτερη νὰ ξαναζῶ στὸ παλιό μου ὄνειρο, ὅταν

θελήσω, εἰμ' ἐλεύτερη νὰ φιλῶ τὴν εἰκόνα του καὶ
νὰ βρέχω μὲ δάκρυα τὰ γράμματά του· πόσες φο-
ρὲς φεύγοντας ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά τοῦ ἐνός καὶ τοῦ
ἄλλου, νομίζω πῶς αὐτὸ εἶν' ἡ ἐξάγνιση. Τὸν ἔρωτα
τὸν αἰστάνθηκα καὶ γι' αὐτὸ, φίλε μου, δὲ μπορῶ
νὰ γίνω γυναῖκα σου· θὰ σ' ἀτίμαζε ὅχι τὸ κορμί
μὰ ἡ σκέψη μου· κείνη μ' ὅλη τὴν ἀκαθαρσία τοῦ
κορμιοῦ μου ἔμεινε ἁγνή καὶ παρθένα, πιστὴ σὲ μιὰν
ἀνάμνηση, στὴν ἀνάμνηση μιᾶς περασμένης ἀ-
γάπης...

Στὴν κάμαρα εἶχε τέλεια σκοτεινιάση· γι' αὐτὸ
κεῖνος δὲν εἶδε τὰ δάκρυα, ποῦχαν κυλήσῃ στὰ μά-
γουλά της· ἄκουσε μονάχα ἕνα λυγρό. Κατάλαβε μὲ
κίνημα τότε ἀπελπισμένου ἄρπαξε τὸ χέρι της καὶ
τόφερε στὰ χεῖλιά του, φίλησε μονάχα μὲ σεβασμὸ
τὰ δάκτυλά της στὴν ἄκρην καὶ ἔφυγε σὺν τρελλῷ
μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ μὴν τὴν ξαναἰδῇ.

Καθαδδάτες 3)6)05

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΠΕΤΑΧΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ ΕΑΝΑ

Φίλτατε κ. Τυγκόπουλε,

Ἐτοίμαζα κάτι σπουδαῖο γιὰ τὸ «Νουμᾶ»,
καὶ τὸ 155 φύλλο μας σταματᾷ τὴν ἐργασία μου
γιὰ νὰ ἀπαντήσω στὴ ρητορικὴ τοῦ Ἑβραϊολόγου
τῶν Κορφῶνε. Γιὰ νὰ ἐννοήμαστε, Fetterica ὀνο-
μάζουν στὴν πανεπιστημιακὸ κόσμον τῆς Ἰταλίας
κάθε ἐμιλία μεγαλόπρεπη ποῦ ἔχει πολὺ λίγη οὐσία
ἢ δὲν ἔχει στάλα.

**

Τῆς μικρῆς τοῦ Ρωμανοῦ Ἱστορίας τῶν Ἑ-
βραίων τῆς Κερκύρας ἐγίναν

α) μιὰ ἐπιτομὴ γερμανικὴ ἀπὸ τὸ Σπ. Παπα-
γεωργίου ποῦ τὴν ἐδιάβασε σ' ἕνα Συνέδριον τῶν
Ἀνατολιστῶν στὸ Βερολῖνο, διότι νὰ ἀναφέρει διό-
λου τὸ Ρωμανό.

β) μιὰ μετάφραση γαλλικὴ, πῆς ὀλάκερη, ποῦ
τυπώθηκε στὸ Παρίσι μὰ ὅπου ἐγὼ δὲν ἔλαβα κα-
νένα μέρος.

γ) μιὰ μετάφραση ἰταλική, ποῦ τὴν εἶδε καὶ ὁ
ἴδιος ὁ Ρωμανὸς πρὶν τυπωθῇ σ' ἕνα περιοδικὸ τῶν

Κορφῶνε, τὴν ἔκαμά ἐγὼ μὰ τότες εἶμουν ἀκόμα
μαθητὴς στὸ Γυμνάσιον, δική μου μελέτη ἀπάνου
στὸ θέμα δὲν εἶχα κάμει, καὶ δὲν ἄλλαξα τίποτις
ἀπὸ τὸ πρωτότυπον ποῦχα μπροστά μου. Ἐτσι λοι-
πὸν δὲν ἔχω καμμίαν εὐτύχη ἂν τὸ μεταφραστικόν
μου γύμνασμα ἐδόθησεν, ὅχι βέβαια καὶ πολὺ, τὴ
διάδοσιν τῆς σφαλτῆς ιδέας γιὰ τὸ ρωμῆϊκον Ἰωνᾶ.
Δικό μου εἶναι τὸ συμπέρασμα ποῦ αὐτὴ ἡ ρωμῆϊκη
μετάφρασις ἐγίνε στὴν Κρήτη, γιὰ Κρητικιστοὺς καὶ
ἀπὸ Κρητικιστοὺς — δὲν ξέρω ἂν ἀξίξει νὰ ψιλολογη-
σομε ἀπάνου σὲ πρόθεσιν, μὰ εἶμαι ἑτοιμος, ἂν εἶναι
χρεία — καὶ τῶν γὰρ ρωμῆϊκῶν ἄμα ἐδιάβασα τὴ
μετάφρασιν στὸ χειρόγραφον τῆς Μπολῶνιαν τὴν πρῶ-
τη χρονίᾳ ποῦ εἶμουν φοιτητὴς στὴν Ἰταλία. Στὸ
γύρισμά μου κατὰ τὰς πᾶσις εἶπα τὸ συμπέρασμά
μου στὸ Ρωμανό καὶ τὸ παραδέχτηκε, καὶ ὕστερα
ἀπὸ χρόνια ὅταν εἶδα τὸ Neubauer στὸ Ὁξφόρδ
δὲ μοῦ ἔφερε καμμίαν ἀντίρρηση. Σ' αὐτὴν τὴν πε-
ρίστασιν μάλιστα μοῦ δειξέτε ὅλα τὰ Ὁδρεῖκα χειρό-
γραφα ἀπὸ τοὺς Κορφῶν ποῦ φυλάσσονται στὴ Bod-
leian βιβλιοθήκην καὶ διόρθωσεν ἕνα λάθος στὸν κα-
ταλογόν του γιὰ τὴ νέα ἐκδόσιν ἂν τύχει καὶ γίνῃ
μιὰ μέρα. Δηλαδή ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ χειρόγραφα
εἶχε μιὰ δέση στὴν Τούρκικη γλῶσσα γιὰ τὴν ὑ-
γείαν καὶ δόξαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἐγὼ παρατήρησα
στὸ Neubauer ποῦ τὸ νησί μας δὲν ἐτοῦρκεψε ποτέ.
Τόντις ἐφάξαμε λιγούλκι καὶ βρήκαμε ποῦ τὸ γε-
ρόγραφον αὐτὸ εἴτουν ἀπὸ τὴ Σαλονίκη ἢ ἀπὸ τὴ
Λάρισα, καλὰ καλὰ δὲ θυμῶμαι.

**

Ἄν οἱ Ὁδρεῖοι τῆς Ἀρτας στὰ θρησκευτικὰ
τοὺς προικοσύμφωνον βάζουν καὶ σήμερα τὴν παλιὰ
σημασία Καρναῖα εἶναι πολὺ περίεργον καὶ σπουδαῖον.
Θὰ πῇ πῶς τὸ συνήθειον βάζταζε ἀκόμη 400 χρόνια
ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ ἐσημείωσα στὸ ἄρθρον
μου. Κακὰ ὅμως ἔκαμαν ὅσοι τῶν ἐπὶ νὰ μὴν τὸ πῶν
ἴσια μὲ τώρα, καὶ ἐγὼ δὲ χάνω τὸ δικαίωμα τοῦ
μποναμά. Θὰ ἰδῶ μὲ μεγάλη εὐχαρίστησιν ἕνα τέ-
τοιο προικοσύμφωνον ἄμα τὸ στείλουν ἢ ἐμένα ἢ στὸ
Βρετανικὸν Μουσεῖον. Προβλέπω ὅμως ποῦ δὲ θὰ βρῶ
ἐτσι ἀραδιασμένα τὴν κοντὰ στήλην ἀπὸ δύο ὀνό-
ματα Ἀρτα καὶ Ἀκαρνανία, παρὰ τὸν τύπον ποῦ-
γραφα στὸ ἄρθρον μου «Καρναῖα ὅπου τὴν τρογυ-
ρίζει τὸ ποτάμι Ἀρτα». Αὐτὸς ὁ τρόπος, ὅπως μὲς
τόνε δίνει τὸ βιβλίον τοῦ 1537, ἔχει μέσα του ἕνα

ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ

ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

(Ἡ ἀρχὴ στὸ 155 φύλλο)

— Γεῖά σου, καπετάνιο λεβέντη· νὰ ζῆς!

Κ' ἐκεῖνος φημιστήθηκε καὶ μοῦ χαμογέλασε σκύ-
βοντας λίγο τὸ κεφάλι.

Ἦσπερ' ἀποτραβήχτηκε ὁ καπετάνιος καὶ ἔπιασ'
ἄλλος μπροστά· κατόπι ἄλλος καὶ ἔτσι περᾶσαν δύο
τρὲς ἀκόμη ἀπ' τὸν πρόγονον, ὅσοι εἶχανε πεποιθήσιν
στὸν ἑαυτὸν τους πῶς θὰ τὸ καταφέρωνε ὅχι κα-
τώτερον ἀπ' τὸν καπετάνιο. Τέλος ἀπὸ χόρτασαν πλὴν
χορὸν λαθῆσαν κάτου καὶ καθένος τόκουσε διπλὰ κατ'
ἀπὸ ἑνὸς ἡσίου

Τὰ ἴδια ἔκανα καὶ ἐγὼ, πῆγα καὶ ἔβρα μιὰ πα-
χιὰ χλόη καὶ ξαπλώθηκα ἀπάνου καὶ μὲ σκέπασε. Οἱ

σβιντζιράδες πᾶν' ἀπ' τὰ δέντρα μὲ νανουρίζανε, καὶ
ἐγὼ συλλογισάμουν, ὅτι δηλαδὴς μὲ ἄλλους λόγους
εἶμουν αἰχμάλωτος τῶν κλεφτῶν καὶ μόν' ἡ ἐβγένει-
α τοῦ καπετάνιου μ' ἔκαμνε νὰ μὴν πολυσυλλο-
γιόμην τὸ ποῦ θὰ μὲ βγάλη ἀπ' τὴν ἄκρην.

Κ' ἐφ' σκέφτουμουν ἔτσι, μέσ' σ' ἄρτια μου
ἀντηχῶσε καὶ δὲν ἔλεγε νὰ πᾶσι τοῦ γέροντος τὸ μπου-
ζούκι καὶ ἡ ἄβρα τοῦ βουνοῦ μοῦ χαϊδεύε τὰ μαλλιά
καὶ μοῦ δρόσιζε τὸ πρόσωπον. Ἄμα κανεὶς δὲν ἔχει
νὰ κάνει τίποτε, τὸ καλύτερον πᾶμα ποῦ μπορεῖ νὰ
ποθήσῃ εἶναι νὰ κοιμηθῇ, γιὰ νὰ μὴν πλῆξῃ καὶ
νὰ μὴν τότε νοχλοῦν οἱ κακὲς σκέψεις. Μὰ γὰρ θέλεις
γιατὶ κοιμήθηκα πολὺ τὴ νύχτα, θέλεις γιατί βούϊ-
ζαν τ' ἄρτια μου τὸ σκοπὸ τοῦ μπουζουκιοῦ, θέλεις
γιατὶ δὲ μ' ἄφιναν οἱ τσιντζικοὶ, δὲ μπόρεσα νὰ
κλείσω μάτι, μόνον γύριζα μιὰ ἀπ' τὸνα τὸ πλεθρὸ
καὶ μιὰ ἀπ' τ' ἄλλο

Ἐτσι ἔχοντες τὸ κορμὶ βυθισμένο σὲ πράσινα
χορτάρια καὶ τὸ πῆμα σὲ μάθρους διαλογισμούς πᾶν-
τεχα· πότε νὰ γείρ' ὁ ἥλιος καὶ πότε πότε ἀγερ-
ζοῦμουν μὲ τὴν παλῆμην μου, γιὰ νὰ διώχνω τίς
μύγας καὶ τίς κακὲς σκέψεις.

Τέλος βαρέθηκα. Σηκώθηκα πάνου καὶ ἄρχισα νὰ
περπατῶ ἀσυνείδητος. Πῆγα, πῆγα, ὡς ποῦ βγήκα
ἀπ' τὰ σῦδεντρα σ' ἕνα μέρος σπανόν.

— Ἀ! μεῦφυγε μιὰ κραυγὴ ἀπ' τὸ στόμα. Ἀν-
τίκην μου εἶδα τὴ Θεσσαλονικὴ ἀφιθεατρικὰ χτι-
σμένη ἀπ' τὸ λῶρον τῆς ἴσια μὲ τὸ γιᾶλὸ καὶ ὁ γιᾶλὸς
τῆς εἴτανε γεμάτος πλεούμενα. Κι ἀπάνου στὴν κορ-
φὴ τοῦ λόφου ἔβλεπα τὴν ἀκρόπολιν τῆς καὶ θυμοῦ-
μουν χρόνια παλιὰ καὶ δοξασμένα τοῦ Γένου μας,
ποῦ εἴτανε τὸ πρῶτον τοῦ κόσμου.

Κ' ὕψωσα τότες τὰ μάτια στὸν οὐρανὸ καὶ προσ-
εγκλήθηκα ἐθνικὴν προστασίαν.

Κι ὁ ἥλιος μεγαλόπρεπος μὲ γνέφη φορεμένος διά-
φανα πίσω ἀπ' τῆς Βεροίας τὰ βουνὰ ἐσκυρτε νὰ
βουτήξῃ ἐφ' ἄμορφος, καὶ ἐπνίγε μέσ' σὲ κοκκινόχρυσον
φῶς τίς κορφὰς τους καὶ ἠθέλει νάχῃς ἀκόμα δύο μά-
τια νὰ τὰ βλέπει. Μὲ ὅρα κοντὰ στὰ θῆκα ἐκεῖ καὶ
θάμαζα τὸ βούτημα τοῦ ἡλιοῦ μέσ' στὴ Μακεδονία.
Κι ἄμα ἄρχισε νὰ σουρποῦναι, γυρίσα πίσω ἐκεῖ
ποῦ εἴταν οἱ κλέφτες. Ἦβρα μόνον δύο, τὸ γέρον-Μπού-
ρα, ποῦ ἔπαιζε τ' ὄργανον τὸ μεσημερι, καὶ τὸν Α-
ναστάση τὸν ἀρχιληστή. Ὁ γέρονς καθοῦντανε στα-
θροπόδι καὶ ὁ ἄλλος εἴτανε ξαπλωμένος ἀπ' τὸ ζερβί
του πλάι καὶ εἶχε τὸ κεφάλι ἀκκουμπισμένο πᾶ' στὸ
χείρι του καὶ μὲ τὸ δεξιὸ βαστοῦσε μιὰ βιτσούλα καὶ
ἐπικίε σιγοχτυπώντας τὰ τσαρούχια του τὰ μυτερά.
Σιγομιλοῦσαν οἱ δύο τους καὶ ἄμα μ' εἶδανε μὲ φωνὴ
ξανε κοντὰ τους.

σωρὸ νόημα, ἐκεῖ ποῦ ὁ ἄλλος σὰν ἄνθρωπος μοῦ φαίνεται.

Βέβαια ἐσυλλογίστηκα κ' ἐγὼ τὴν Ἀμβρακία καὶ τὸν Ἀμβρακικό γκόλφο, μὰ δὲν ἤθελα νὰ ξοδέψω ἄδικα τὸν τόπο τοῦ «Νουμά» γιὰ ν' ἀποδείξω πὼς Ἀμβρακία εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ γίνῃ *Καρνανιά*. Κάθη μνηστραοῦδι τὸ βλέπει. Ἡ διαφορὰ στὰ σύμφωνα δὲν ἔχει μέτρημα. Ἀμβρακία θὰ γίνῃ Ἀμπρακιά, καὶ τὸ πολὺ θὰ ἀλλάξῃ σὲ Ἀμπρατοιά (κὶ ἀπ' αὐτοῦ Ναμπρατοιά ἢ Μπρατοιά).

Καλῶς νῆρθε λοιπὸν τὸ προικοσύμφωνο ποῦ θὰ δώσει περισσότερὴ δύναμη στὸ ἱστορικὸ μου κελεπούρι.

Αὐτὸ τὸ ζοβγάρι παραγραφάκια ποῦ ρητορεύουν γιὰ τὸ Βαγγέλιο καὶ τὴ δημοτικὴ δὲν τὸ παρανοιώθω. Μιὰ βολὰ μιλοῦνε γιὰ «γλῶσσα καταληπτὴ στοὺς ταπεινούς καὶ ἀπόκληρους» σύμφωνα μὲ «τὸ γενικὸ νόημα» ποῦχαν τὰ λόγια τοῦ ρήτορα, τὴν ἄλλη πάλε γιὰ δημοτικὴ καὶ «χυδαία τῆς ἐποχῆς», φέρνοντας ἀπὸ τρίτο ἢ τέταρτο χέρι τὴ μαρτυρίαν τοῦ κ. Krumbacher. Βέβαια τὸ βιβλίο τοῦ ἔξιου καθηγητῆ τοῦ Μόναχου δὲ θὰ λείψω νὰ τὸ δῶ καὶ θὰ ξετάξω ἀκόμα τὴ γνώμη τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ ποῦ ἀναφέρει ὁ κ. Krumbacher. Μὴ λησμονήσουμε ὅμως ποῦ στὸ ἔθρονον μου «Ἀθηναῖοι καὶ Γερουσαλημνιοὶ» ἀπόδειξα ποῦ εἶναι κουραφίζαλα ὅ τι εἶπαν μερικοὶ πὼς στὴν Παλαιστίνη μιλοῦσαν ἑλληνικὰ—νοικοκυρῶσια ἢ χυδαῖα—στὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ κὶ ὅτι ἔφερα τὸ παράδειγμα τοῦ μουσικοκυνηγεμένου Ἰωσήπου Φλάβιου ὅπου μᾶς λέει φανερὰ ὅτι εἶχε ἕναν Ἕλληνα καὶ τοῦ διόρθωνε τὰ ἔργα του. Ὅπου μιλοῦν τὰ πράματα, μὴ χάνεις τὸν καιρὸ σου συζητῶντας· χαλᾶς τὴν ἀναπνὴ σου.

Ἐχει τίς χάρες τῆς ἡ φαντασίας. Ποιητάδες καὶ καλλιτέχνες κάνουν θάματα μὲ τὴν ὁδηγίαν τῆς. Εἶναι ὠφέλιμη καὶ στὴν ἐπιστήμη. Ὅταν πέθανε ὁ Pasteur, θυμᾶμαι ἕναν ἐπικηδεῖα, τοῦ Poincaré νομίζω, ποῦλεγε πὼς ὁ μέγας μικροβιολόγος εἶχε φυσικὸ χάρισμα νὰ προμηνύει τὴν ἀνακάλυψη. Εἶχε ὅμως καὶ τὸ καλὸ ἔμα μιὰ καινούρια ιδέα παρουσιάζονταν στὸν πλαστικὸ του νοῦ νὰ μελετήσῃ βαθιὰ ὅλα τὰ πράματα ποῦχουν σκέψη μ' αὐτὴν τὴν ιδέα καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἂν πατοῦσε στέρνα.

— Πεινάς; μοῦ κάνει ὁ ἀρχηγός.

— Ὅχι δά, καπετάνιο, τοῦ λέω, ἔφαγα τόσο καλὰ τὸ μεσημέρι, ποῦ ἀπόψε θάρρῳ δὲ θὰ φάγω καθόλου.

— Ἀ! σὺν πεινάσεις νὰ τὸ πῆς λήφτερα, γιὰτὶ ἐμεῖς τὸ βράδυ τραπίζι δὲ στρώνουμε, τρώμε στὸ χέρι, ὅ,τι μπορεῖ ὁ καθένας.

Κάθησιν κοντὰ τοὺς κὶ ἀρχίσανε νὰ μὲ ρωτοῦνε γιὰ τὸ σκολιὸ διάφορες λερομέρειες. Ποιὸς τὸ συνηροῦσε; πὼς περνούσαμε μέσα; τί μαθαίναμε; τί θὰ γίνουμε, ἅμα βγοῦμε ἀπὸ κεῖ καὶ τὰ λοιπά.

Ἦστερα μὲ παρακάλεσ' ὁ καπετάνιος νὰ τοὺς δηγηθῶ τὸν πόλεμο τῆς Τρωάδας, γιὰτὶ καθὼς ἄκουσε, λέει, οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Διοσέας, εἶτανε κλέφτες, σὰν ἀφτουνούς, καὶ τίποτε παραπάνου. Μὰ κείνο τὸν καιρὸ ἡ κλειψιά δὲ θωροῦνταν κακιά δουλειὰ ὅπως τῶρα, κ' ἡ παλληκαριά τιμιούνταν περισσότερο τότες. Κ' ἐγὼ τοῦ βεβίωσα πὼς εἶτανε σωστὰ ἄρτά, κὶ ἀρχίνασα νὰ τοὺς τὰ λέω μ' ὄρεξη πρωτόγονου δασκάλου. Κ' ἐκεῖνοι τ' ἀκούγανε μ' ἀνοιχτὸ στόμα καὶ συνεπέρουνταν, κὶ ἀπὸ καμιά φορὰ μοῦ κόφτανε τὸ λόγο καὶ δίνανε καμιά γνώμη δική τους, καὶ πάλε ὕστερα στεκούσαντε ν' ἀκούσουν. Κ' ἔτσι πέρασε ὁμορφα ὁμορφα ἡ ὥρα καὶ νύχτωσε στὰ καλὰ.

Παρόμοιαι λογῆς εἶπουν καὶ ἡ φαντασία τοῦ Renan. Ὅπως ἔλεγα μιὰ μέρα στὸν κ. Ψυχάρη μετὰ τὸ déjeuner, ὁ πεθερός του μ' ἀρέσει γιὰτὶ πέρνει τὰ ὑλικά καθὼς τὰ ἀπόπλυε καὶ τὰ ἐκαθάρισε ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη, καὶ ἔπειτα ξέρει νὰ τὰ βάλῃ σὲ τάξη, νὰ τὰ ἐνώσει ἀρμονικὰ καὶ νὰ σοῦ παρουσιάσῃ καλλιτεχνήματα τέλεια. Τοῦλεγα ποῦ κάθε κεφάλαιο τῆς ἱστορίας του τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι χτυπητὴ ζωγραφιά ποῦ σὲ κάνει καὶ ζεῖς ἀνάμεσα στὰ γεγονότα ποῦ δηγέται ἡ ὁ νοῦς σου νὰ δουλεύει μὲς τὸν κύκλο τῶν ιδεῶν ὅπου ξετυλίγεται μπροστά του. Ἐπειτα κάθε τόσο ὁ Renan σοῦ βάζει καὶ μιὰ σημειωσούλα τρομερὴ καὶ πείθεσαι ποῦ ὁ ἄνθρωπος ἔχει πάντα κάπου νὰ ἀκκουμπᾷ καὶ δὲ μιλεῖ στὸ βρόντο.

Ἡ φαντασία ἂν εἶναι ἔτσι, ναὶ ποῦ μ' ἀρέσει καὶ κάποτες τὴν κάνω κ' ἐγὼ φιλενάδα· ἂν ὅμως θέλῃ νὰ τὰ κάμῃ ὅλα τοῦ κεφαλιοῦ τῆς, τότες τὴ φοβάμαι, τὴ διώχνω γιὰ νὰ μὴ μοῦ ξεδιώσει τὸ μυαλὸ ἢ μὴ πᾶει καὶ μὲ καταντήσῃ «ἀρρωστικὸς ὁργανισμός», καὶ τῆς φωναῶ μὲ κατηγοριοῦ πὼς εἶναι fancy, l'antaisie, ἔχει ἡ ψυχούλα μου ἡ Imagination.

Ἔτσι εἶναι καὶ στὸ ζήτημα τῆς Θήβας, ὅπου εὐτὺς ἀμέσως θὰ παρατηρήσω πὼς ὁ τι λέει ὁ ρήτορας «πιστεύω κατὰ τέτοιον — θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ διορθώσω μερικὰ λάθια γραμματικῆς (*) — εἶχε παραδεχτῇ ὁ ἴδιος ὁ κριτικὸς μᾶς» εἶναι λίγο στριμμένο, γιὰτὶ ἡ ιδέα εἶπουν βλόχτιστη δική μου, κ' οἱ ἄλλοι τὴν ἐπῆραν ἀπὸ μίνα. Αὐτὸ τόπα τσεκουράτῃ στὸ προηγούμενο ἄρθρο, τῶρα γράφει καὶ στὸ Jewish Chronicle ὅταν ξιτάξῃ τὰ Ὀβριό-ρωμέικα μοιρολόγια ποῦ ἐτύπωσε ἡ Ἐπειροῖς τοῦ Παρνασσοῦ.

Ὅμως ποτέ μοῦ δὲν τὸ πιστέψα μὲ τὴν πίστη ποῦ ἔχει ἡ ἐπιστήμη, ἔστωντας ποῦ μοῦ λείπει ἡ πίστη. Ὁ Pasteur θῆκεν τὸ ἴδιο στὸ Ἰνστιτούτο του μὲ καμμιὰ θεωρία γιὰ τὰ μικρόβια. ἂν τύχαινε κ' ἔβλεπε πὼς τὰ πειράματα δὲν τὴν ὑποστήριζαν.

(*) Θὰ τοῦ παρατηρήσω ἄλμα ποῦ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ποῦμε ἡ Σουῦα. Αὐτὸ τὸ ὄνομα εἶναι οὐδέτερο πληθυντικὸ κ' ἔτσι μονάχα βρίσκεται σ' ὅλα τὰ ἑλληνικὰ βιβλία. Οἱ Ἑβραϊολόγοι ἂ δὲ θέλουν νὰ βγοῦν ἀπὸ τὸν κύκλο τοὺς βρῖσκουν τὰ Σουσα στὴν Ἑστέρ, στὸ Νεμεία καὶ στὸ Δανιήλ. Στὴ σημερινὴ γλῶσσα ἔχουμε τὰ Γιάννενα, τὰ Καλάβρυτα, τὰ Κανάλια, καὶ χωρὶς τὰ Μέγαρο ὁποῦναι καὶ ἀρχαῖα.

Κὶ ἔμα τῆλειωσα τὴν ἱστορία μου, σηκωθήκαμε κὶ οἱ τρεῖς ἀπάνου. Μ' ἔπιασ' ὁ καπετάνιος ἀπ' τὸ χέρι καὶ περπατούσαμε ἀνάμεσ' ἀπ' τὰ δέντρα· ἐκεῖνος ἔβλεπε σὰν ἀγρίμι μὲς τοῦ δάσου τὴν ἀποησιαία. Καὶ σιγὰ σιγὰ περπατώντας βγήκαμε πάλι ἐκεῖ, ποῦ εἶχα πᾶει τ' ἀπομνημόνεο, σ' ἄδεντρο μέρος, ποῦ εἶχα σεριανίσει τοῦ ἡλιοῦ τὸ βούτημα. Μᾶς χτύπησε τῆς θάλασσας τ' ἀγέρι καὶ μᾶς χαμογέλασε ὁ οὐρανὸς ὁ φεγγαροφωτισμένος. Κὶ ἀντίκρυ φάνηκε ἡ Θεσσαλονικὴ φωτισμένη μὲ χιλιάδες φῶτα, ποῦ συνερίζανε μὲ τ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρια.

Στεκούμασταν κ' οἱ τρεῖς ἔτσι βουβοὶ κάμποση ὥρα καὶ θαμᾶζαμε τὰ καλὰ τῆς νύχτας. Τέλος ὁ καπετάνιος γυρίζει καὶ μοῦ κάνει ἀκλουθώντας τὰ λόγια του καὶ μὲ τίς ἀνάλογες χερουμιές.

— Γιὰ ἰδὲς τὸν οὐρανὸ τὸν ἀστροπλούμιστο, γιὰ ἰδὲς ἐδῶ τὴ γῆς τὴν ἀνθοστολιστή, γιὰ ἰδὲς ἐκεῖ τὴ θάλασσα τὴ λαμπερή, ποῦ καθρεφτίζει τὸ φεγγάρι! Τί ὁμορφὴ βραδιά καὶ τί καλότυχοι ἐμεῖς ποῦ τὴ γλύκα τῆς ἀπολάβουμε!

— Ἀλήθεια, καπετάνιο, τοῦ λέω, ἐδῶ τὸ μάτι εἶναι λήφτερο νὰ βλέπει καὶ νὰ χαίρεται τίς ὁμορφιές. Ἐκεῖνος ἐκκοιλούθησε.

— Δὲ σ' ἀναστήνῃ τ' ἀγέραι τοῦ βουνοῦ; δὲ σὲ μαγέθει τῶν ἀθῶν ἡ μυρουδιά; δὲ σ' ἀντρίβει τῆς

Ἀπ' τὴν ἄλλη μερὶς, ὅλος ὁ κόσμος ξέρει ποῦ ὁ Koch ἐπικράθηκε γιὰτὶ μιὰ φορὰ ἀπὸ πατριωτισμὸ καὶ ἐθνικὸ ζῆλο ὁ αὐτοκράτορας του τοῦκαμε τὴ ρεκλάμα γιὰ μίαν ἀνακάλυψη ποῦ δὲν εἶπουν ἀποτελειωμένη καὶ ἀκόμη καὶ σήμερα δυστυχῶς δὲν εἶναι ὥρμη.

Ἡ γραμμικὴ καταγωγή τῶν Ὀβραίων τοῦ ἑλληνικοῦ συναγωγικοῦ στοὺς Κορφοὺς δὲν ἀποδείχτει ποῦ οἱ πατεράδες του; ἦρθαν ἀπὸ τὴ Θήβα. Ὀβραίους εἶχε καὶ ὁ Μιστράς (*) καὶ ἡ Μεθώνη καὶ ἡ Κορώνη καὶ ἡ Ναύπακτο, καὶ ἡ Τρίπολη, κ' ἕνας περιηγητὴς λίγο ὕστερα ἀπὸ τὸ Βενιαμίν, ὁ Πεταχιᾶς ἀπὸ τὴ Ρατισβόνα, ἔγραψε μὲ μιὰ δόση fancy βέβαια, πὼς στὸ Βυζαντινὸ κράτος βρῖσκονται περσότεροι Ὀβραῖοι παρ' ὅσους μπορούσε νὰ χωρέσει ὅλη ἡ Παλαιστίνη.

«Ἡ τοπαλαξία πολλῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴ Θήβα στὰ κράτη τοῦ Ρουγγέρου» καλὸ θὰ εἶπουν νὰ ἀποδειχτῇ, καὶ κατ' ἴκτ' ἡ κέρδαινε ἡ ἱστορικὴ ἐπιστήμη. Στὴ Σικελία μονάχα βρῖσκονταν ἕναν καιρὸ δεκατρεῖς πολιτεῖες καὶ χωρὶς μὲ Ὀβραίους. Νὰ σκορπίστηκαν καὶ νὰ γινώσκων τὸς τοῦς οἱ δυὸ χιλιάδες ψυχῆς ὑποῦδρηκεν ὁ Βενιαμίν στὴ Θήβα, σὰ δύσκολο μοῦ φαίνεται. Καιρὸ νὰ πολλαπλασιαστοῦν δὲν εἶχαν ἀπὸ τὸ ταξιδεῖν τοῦ Βενιαμίν στὴν κατάχτηση τοῦ Ρουγγέρου ἀπέρασαν λίγαι μῆνες μονάχα (**).

«Ὁ ἕνας ἡ δυὸ Ἑβραῖοι βασιλιάδες ποῦ βρῆκε δῶ—στοὺς Κορφοὺς δηλονότι—ὁ Τουδεῖλας στὸ δωδεκάτο αἶδονα». Αὐτὰ τὰ λόγια θέλουν λίγη ξεδιαλῶμα, εὐκόλο πρᾶμα. Ὁ Βενιαμίν—ἔχει ὁ Τουδεῖλας, πούναὶ καινούρια καὶ σφαλτὴ ὀνομασία—ἔβρηκε στοὺς Κορφοὺς ἕνα μόνον Ὀβραῖο, καὶ τὸνομά

(*) Ὀβραῖοι Μιστριώτες, τὸν παλαιὸ καιρὸ γιὰτὶ ὄχι; ἔφρτε στὴ Σπάρτη καὶ θὰ δείτε στὸ Μουσεῖο τῆς κατ' ὁδρέτικας ἐπιγραφῆς ποῦ ἔχῃσῃ ὁ Millet.

(**) Ὁ «Νουμάς» δὲν εἶναι τὸ μέρος γιὰ νὰ συζητήσω τὴ χρονολογία τοῦ ταξιδεῖν τοῦ Βενιαμίν. Σῶναι νὰ πῶ γιὰ τὴν ὁμιλία μᾶς ποῦ, ἔν ὁ Βενιαμίν τόντις ἔφρασε στὴ Θήβα κατὰ τὸ 1160, ὅπως τὸ θέλουν οἱ ἀντίθετοί μου, τότες δὲν εἶναι κανένας ξεσπιτωμένος Ὀβραῖος ἀπὸ καὶ στὴ Σικελία· γιὰτὶ ἀλλιῶς ὁ Βενιαμίν, ἐκεῖ ποῦ μᾶς λέει τόσα γιὰ τοὺς δυσπίστους ποῦδρηκε σ' αὐτὸν τὸν τόπο, δὲ θὰ σιωποῦσε ἀπ' αὐτοῦ ἕνα γεγονότος τόσο σπουδαῖο καὶ τόσο φρέσκο, καμμιὰ ντουζίνα χρόνια κατὰ τὸ λογαριασμὸ τῶν ἀντιθέτων.

νύχτας ἡ ἀγρίαδα; ἐδῶ δὲν εἶσαι κατὰτὶς ἀφελότερο παρὰ ἄθροπος; ἐδῶ δὲν εἶσαι βασιλιάς ὅλης τῆς πλάσης; Δὲν εἶναι καλὰ ἐδῶ νὰ μνησκέις πάντα σὰ θεοῖ, σὰν αἰτὸς νὰ χτίζεις τὴ φωλιά σου πᾶντο στὰ βουνα, ἀνέγγιχτη ἀπὸ κακοὺς ἀθρώπους;

— Ναί, ὁμορφα εἶναι, καπετάνιο.

— Γύρισε καὶ ἰδὲς ἐκεῖ κατ' ἴκτ' ὁ σκοτάδι ἡσυχᾶς ἡ πολιτεία, ποῦ μεσ' στοὺς δρόμους τῆς φυαῖς ἀγέραις ζεστος, μολυσμένος ἀπὸ κακίαι, ἀπὸ πᾶθη Κοιταξὲ τὰ φῶτα τῆς ἐκεῖνα ἐκεῖ, ποῦ λαμπυρίζουν, εἶναι τόσα μάτια τοῦ διαβόλου, ποῦ κατεῖ-καὶ στὰ σπλάχνα τῆς! Φῶτα δικὰ μᾶς εἶναι τ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρια τὰ καθάρια, κὶ ὅση διαφορὰ ἔχουν ἀπὸ τὰ φῶτα κείνα ἐκεῖ, τόση διαφορὰ ἔχουμε κ' ἐμεῖς ἀπ' ἀφτουνούς ποῦ κατοικοῦν ἐκεῖ. Ὅπως τὸ φῶς τῶν ἀστέρων εἶν' ἄσπρο, εἶναι καθαρὸ, ἔτσι καὶ μᾶς εἶν' ἡ ζωὴ μᾶς καθαρὴ, χωρὶς στρεφουγισματα, χωρὶς ὑποκρισιές, τ' ὄχι γιὰ ὄχι καὶ τὸ ναί γιὰ ναί, μὲ τὸ τουφεκὶ καὶ μὲ τὸ σπαθὶ ἐδῶ ἐμεῖς τὰ βεβαιώνουμε. Ὅπως τὰ φῶτα εἶναι κόκκινα θαμπὰ, ἔτσι θαμπὴ νὰ καὶ κεινῶν ἡ ζωὴ τους. Τὸ ψέμα ἔχουν πάντα πρόχειρα στὰ χεῖλιά τους, φαρμάκι κρύφτουν κάτω ἀπὸ τὸ χαμογέλιο τους, ἡ γλῶσσα τους εἶναι γλῶσσα ὀχεντρας, τὸ μίλημά τους εἶναι σούρμα φιδιοῦ. Ἐκεῖ τὰ σπῖτια τους ἐκεῖνα, τὰ καλὰ—

του εἶπουν Ἰωσήφ. Τίποτε περισσότερο δὲ μᾶς λείπει τὸ ὁδοιοπορικό σὲ κανένα χειρόγραφο, σὲ καμμία ἐγδοχή. Πῶς εἶπουν βαριᾶς ὁ Ἰωσήφ τότε κι ὁ Ρωμανὸς ὁποῦγραψε τὸ δοκίμιό του στὰ 1863, πιστεύω, καὶ ἀκολούθησε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τὸν Asher ὁ ὁποῖος στὰ 1840 εἶχε κάμει τὴν καλλίτερη ἐγδοχή μαζί με μιὰν ἀγγλικὴ μεταφράση τοῦ Βενιαμίν. Δίεπε ὁμως ἐποῦτες τίς λίγες γραμμὲς βγαλμένες ἀπὸ ἓνα ἄρθρο δικό μου ποὺ τυπώθηκε στὴ «Νέα Ἡμέρα» τῶν 27 τοῦ Νοέμβρη (9 τοῦ Δεκέμβρη ἀλλ' ὁρᾷκα) τοῦ 1899 (*).

Ἄν σφάλμα ἀδικαιολόγητον τοῦ Asher εἶναι καὶ ὅτι παρίστησι τὸν Κερκυραῖο Ἰωσήφ ὡς θαφεία (died) ἐν τῇ ἀγγλικῇ μεταφράσει, ἐν ᾧ αὐτὸ τὸ ἐβραϊκὸν καίμενον τῆς ἐκδόσεώς του, ἐτέρᾳ ἐκδοσῇ, καὶ τὸ χειρόγραφον ὑπερ' ἔχω πρὸ ἐμοῦ δὲν φέρουσι τὴν ἀντίστοιχον λέξιν.

Ὡστε βλέπετε, καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ βαριᾶ εἶναι: fanci.

Ἄς πιάσουμε τὸ ρόδι τώρα.

«Σίδα=ρόδι, λέξις θηβαϊκή», λείπει, «ποῦ διατηρᾶνε ἀκόμα οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας στὴν Ἰταλικὴ διάλεκτό τους».

Ἐγὼ ὁμως τόπῃ στὸ ἄλλο μου ἄρθρο. Μὲ τὸν Ἀθήναιο γιὰ ὁδηγὸ ἐπίστεψα κ' ἐγὼ πῶς Σίδα εἶπουν μόνο θηβαϊκὴ λέξις. Μὰ ἐπειτα ἀπὸ καιρὸ πῆρα τὸ λεξικό τῶν Liddell καὶ Scott. κ' ἐβόηκα πῶς τὴν εἶχαν κι ἄλλοι ἐλληνικοὶ λαοί, καὶ ἀνάφερα τὴν ἀπέραντη ἐπιγραφή τῆς Σικελίας. Οἱ Ὁβραῖοι μπορεῖ νὰ τὴν ἔφεραν ἀπὸ καὶ στοὺς Κορρούς. Ἡ πολυλιέζικη διάλεκτο ποὺ μιλοῦνε οἱ μισοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι πολὺ ὅμοια μετ' ἐς σικελιώτικες. Διαβάστε μονάχα τὴ ρωμάντσα τῆς Cavalleria Rusticana καὶ θὰ τὸ δείτε.

Ἐγὼ ἔκμαα λίγο flirt — ἄθως ὑποθέτω — μετ'

(*) Κάτι νόστιμο μοῦλαξε μετ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο. Ἐστειλά τὸ χειρόγραφο γιὰ τὸ Ἄστυ στὸν κ. Κακλαμάνο, καὶ αὐτὸς μοῦ ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ τυπωθεῖ σύγκαιρα καὶ στὸ Ἄστυ καὶ στὴ Νέα Ἡμέρα. Στὸ πρῶτο ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ φύλλα δὲν τὸ εἶδα ποτέ μου. Πῶς εἶχε βγεῖ στὸ δεύτερο τῷμαθα μιὰ μέρα ἀπὸ τὸν κ. Βικέλα στὴν Ἑχθεση τοῦ Παρισίου τοῦ 1900. Ἐπειτα ἀπὸ κάμποσους μῆνες τὸ κατάφερα κ' ἔλαβα ἀπὸ τὸ Τριέστι δυὸ ἀντίτυπα αὐτοῦ τοῦ φύλλου. — Δὲν τὸ βόλεψα ὁμως, ἴσια μετ' ὅμως νὰ ἰδῶ ἓνα ἄλλο φύλλο ἀπὸ τὸ Νέο Ἄστυ ὅπου ἐτυπώθηκε ἓνα ἄρθρο μου ἐνάντια ἀπὸ τὴ ροῖζα ποῦθελαν νὰ βάλουν στοὺς Κορρούς.

τία τους, εἶναι σωρὸς ἀπὸ ζῦλα, ἀπὸ πέτρες, ἀπ' ἀσβέστη, κ' ἓνας ἀγέρας, μιὰ φωτιά, ἓνας σεισμός τὰ κάνει γῆς. Ἐμᾶς ἐδῶ ἡ σπηλιά μας εἶναι θεόχτιστο πάλαι, γρόττο ἀπ' ὅλα κείνα, ποὺ βλέπεις ἐκεῖ κάτω. Ἀρτοὶ ἐκεῖ εἰν' ἀγέλη ἀπὸ χῆνες, ἐμεῖς ἐδῶ εἰμαστέ' αἱτοὶ συννεφογεῖτονες. Καπνὸς ἀπὸ θυμιάσματα σὲ πνίγει ἐκεῖ, καπνὸς ἀπὸ μπαρούτι σ' ἀντριβεῖ ἐδῶ. Ἐκεῖ φοβοῦνται σὰ λαγοὶ τὸ θάνατο, ἐμεῖς γελοῦμε μετ' ἀφτόνε σὰν τὸ μωρὸ μετ' τὸ βυζὶ τῆς μάνας του. Ἀρτοὶ ἐκεῖ φοβοῦνε καὶ τοὺς τρῶνε τὰ σκουλήκια, ἐμεῖς ἐδῶ μ' ἀντρεία σκοτωνόμαστε, καὶ σὰ μᾶς φάνε, θὰ μᾶς φᾶν οἱ σταθραῖτοί.

Ἐδῶ στάθηκε μιὰ γιὰ νὰ κῆνουν τὰ λόγια του τὴν προπομένη ἐντύπωση. Σὰ νὰ μ' ἄρσε ἀφ' ἡ λησταδικὴ φιλοσοφία. Κι ἂ δὲν εἶχε δίκιο σὲ ὅλα, στὰ πλιότερα ἔλεγε ἀλήθεια.

Περὶσσότερο ὁμως μ' ἄρσε ἡ τρεχάμενη γλῶσσα του. Τότες πρῶτη φορὰ κατ' ἄλῃα πῶς μπορεῖ κανεὶς καὶ χωρὶς νὰ μάθει ἀρχαῖα Ἑλληνικά, νὰ μιλάει ὁμορφα καὶ χαριτωμένα καὶ γιὰ τοῦτο:

Ὁμορφα τὰ λές, καπετάνιο, γυρίζω καὶ τοῦ λέω. Ἐκείνος πρόστεσε:

— Κι ὅσο ἔακολουθαίς ἡ κοινωνία νᾶναι τέτοια, δὲ θὰ λείψουν κι ἀπ' τὰ βουνὰ οἱ κλέφτες. Πάντα τ' ἀνῆσχα πνέματα κ' οἱ λήπτες καρδιὲς θὰ ζή-

τῇ Miss Sida, γιὰτ' ἐμοῦ τὴν εἶχε συστήσει ὁ Ἀθήναιος, ἐπειτα ὁμως εἶδα πῶς εἶπουν a fancy girl καὶ τὴν ἐκαλονόχτισα. Δὲν ξέρω ἂ μπόρουν νὰ πράξω πρὸς φρόνιμα. Ἡ κοκὼνα μου ἡ Ἐπιστήμη λείπει ὅχι, καὶ σώνει γιὰ μένα.

Αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα τῆς γιορτῆς τῆς Ἑστῆς ποὺ οἱ γραικοὶ Ὁβραῖοι τῶν Κορρῶν τὴ βαστᾶν στὶς 15 ἐξὸν ἀπὸ τίς 14 τοῦ Ἀδὰρ ἀξίζει κατὶ, μὰ ὅχι καὶ πολὺ. Ὁνόμασα παραπάνου κάμποσες πολιτεῖες ἀπ' ὅπου μπορεῖ νὰ πῆγαν οἱ πρῶτοι Ὁβραῖοι στοὺς Κορρούς, καὶ μερικὲς ἀπ' αὐτὲς εἶχαν κάστρα, ἃς εἶναι κι ὅχι: τόσο ἀρχαῖα ὅπως τᾶθελαν οἱ Ραββῖνοι. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ εἶναι καὶ αὐτὴ fancy: οἱ Ὁβραῖοι τῆς Ἀρτας ἐπίστευαν ὡς ταπροχτὲς πῶς ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ πέρασε ἀπὸ τὸν τόπο τους: κι ἀπὸ τὸ κάστρο ὅταν ἐπῆρε τοὺς Ὁβραῖους ἀπὸ τὴν Ἐρημο στὴν καταχτήση τῆς Παλαιστίνης. Ἐτοὶ λόγιαζαν τὸν ἑαυτὸ τους σὰν αὐτόχτονες, καὶ γιὰ τοῦτο τὸ λόγο κι αὐτοὶ γιόρταζαν, κι ἀκόμα γιορτάζουν, τὴν Ἑστῆς τὶς 15 τοῦ μηνός. Ποιὸς μᾶς βεβαιώνει πῶς μιὰ τέτοια ἀνότητα ἰδέα δὲν τὴν εἶχαν λ. χ. καὶ οἱ Ὁβραῖοι τοῦ Μιστρά.

Γιὰ συμπέρασμα θὰ πῶ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς Θήβας, πρέπει νὰ λυθεῖ στὴ Θήβα. Οἱ ἀποθαμένοι θὰ μᾶς τὰ ποῦν ὅλα ἔμα διαβάσουμε τίς ἐπιγραφὰς ποὺ εἶναι ἀπάνου στὰ μνημεῖά τους. Ἄν εἶναι ἀλήθεια πῶς ὑπάρχει ἀκόμα ἐκεῖ πέρα μιὰ συνοικία ποὺ λογιέται «Ὁβριακή», τότε κλίνω νὰ πιστέψω ποὺ ἡ ξεσπιτωμὸς τῶν Ὁβραίων ἀπὸ καὶ δὲ θῆγινε πρὸ ὀχτὼ ἡ ἐννιά αἰῶνες. Πῶς μποροῦσε ἐπειτα ἀπὸ τόσον καιρὸ νὰ μείνει ἡ θύμησις ἐνὸς λαοῦ ποὺ δὲν ἔδινε πιά σημεῖα ζωῆς.

Γιὰ καὶ χαρὰ νᾶχαις.

Λόντρα, τίς 14 τοῦ Ἀλωνάρη, 1905.

Ἀπ' τὴν καμαροῦλα μου στὸ West Hampstead

Ὁ συνάδελφός σου
ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ

τοῦνε στὰ βουνὰ ὅτι δὲ βρίσκουνε στὶς πολιτεῖες. Ἐμεῖς εἰμαστε ἡ προσωποποιωμένη διαμαρτυρία ἀγνάντια στὶς κοινωνικὲς κατὰχρησεις νὰ ἡ ἀλήθεια. Λένε πῶς εἰμαστε πληγῆς στὴν κοινωνία, μπορεῖ νὰ χουνε δικιο. Μὰ εἶναι καὶ μερικὲς πληγῆς, ποὺ χρειάζονται γιὰ κλὸ τοῦ κορμιοῦ, οἱ φοντανέλλες οἱ βυζουναδὲς: τέτοιω λογιῶ πληγῆς εἰμαστέ' ἐμεῖς. Οἱ φτωχοὶ δουλεύουνε σὰν τὰ σκυλιὰ τοὺς πλούσιους, κι ἀφτοὶ τοὺς πλερώνουν κακορίζικα: τὰ ὅσα τοὺς δίνουν ὥστερ' ἀπὸ τόσον ἰδρωτά, δὲν τοὺς φτάνουνε νὰ ζήσουν ἀθρώπινα.

Κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος βλέπεις οἱ πλούσιοι πετοῦνε τοὺς παρὰδες τους, σὰν τὸν ἄμμο, σὲ πρέματ' ἀνωφέλεια καὶ παραπανισμένα, ἀκόμα σὲ πράγματα βλαβερά, στὶς κραυγὰς, στοὺς μπάλλους, στὶς γυναῖκες καὶ σ' ἄλλες, καὶ σ' ἄλλες ἀκόμη κατὰχρησεις, ποὺ τοὺς χαλνούνε τὴ γειὰ καὶ κόφτουν τὴ ζωὴ τους. Κ' ἐμεῖς δὲ τί ἄλλο κάμνουμε; τοὺς πιάνουμε καὶ τοὺς φέρνουμε στὸ λημέρι μας καὶ μετ' ἡ ἀγέρι τὸ καθαρίο τοῦ βουνοῦ καὶ μετ' ἡ βρύσης τὸ δροσάτο τὸ νερό, ξαναδίνουμε τῆς γειᾶς τὸ χρῶμα στὸ πρόσωπό τους τὸ χλωμὸ ἀπὸ κατὰχρησεις. Καὶ τοὺς ζητοῦμε τόσο μόνο μάλαμα, ὅσο θὰ σκορπούσανε γιὰ μιὰ χρονιὰ στὰ φαγοπότια, στὰ ξενυτίσματα μετ' ἐς τοὺς κοῦρβες, ποὺ τοὺς φτέρουν τὴ ζωὴ.

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

(Ἀπὸ τὰ τελευταῖα δηγήματα τοῦ Γκόρκυ, ποῦ-χουν τίτλο «Θύμησης τῆς νεότητός μου». Μεταφράζε-ται Ρωμαίικα μετ' τὴν ἄδεια τοῦ συγγραφέα).

Ἐνα βράδι κατακουρασμένος ἀπὸ τὴ δουλειά, ἐκείτόμουνα κατάχαμα κάτω ἀπ' τὸν τοῖχο μεγάλου πέτρινου σπιτιοῦ, — ἐνοῦ χτήριου παλίου καὶ θλιμμένου. Ὁ ἥλιος ἐθασίλευε κ' οἱ αἱματοκόκκινες ἀχτίδες του χρυσάωνε τίς χαραματιές καὶ τί τοῦ φε τῆς λάσπης ποὺ σκεπάζανε τοὺς τοίχους.

Στὸ σπῖτι μέσα, νύχτα μέρα, σὰν παντὶκα σὲ σκοτεινὸ ὑπόγειο, τρέχαν ἀπάνου κάτω μισοπενη-σμένοι καὶ βρωμεροὶ ἀθρώποι. Τὰ κορμιά τους: πάν-τα μισόγυμνα τυλιγμένα σὲ κουρδέλλια, κ' οἱ καρδιές τους ἀκάθαρτες καὶ γυμνὲς σὰν τὰ κορμιά τους.

Ἀπ' τὰ παρὰθῖρα ἐκενοῦ τοῦ σπιτιοῦ σιγαλὴ καὶ πηχτὴ σὰν σταχτὴς καπνὸς πυρκαγιάς, ἔδιναν ἡ μονότονη βουή τῆς ζωῆς ποὺ ἐκεῖ μέσα ἐκαίγε. Ἐκείτόμουνα κι' ἔκουγα αὐτὴ τὴ μελαχολικὴ καὶ ἀνῆσχη βουή, τὴ γνωστὴ μου ἀπὸ χρόνια, καὶ σιγὰ σιγὰ ἀποκοιμώμουνα χωρὶς νὰ περιμένω ν' ἀκούσω κανέναν ἄλλον καινούργιον ἦχο.

Ἐάφνου καποὺ καὶ σιγὰ μου, μέσα ἀπὸ στίβα μ' ἄ-δεια βαρέλια καὶ σπασμένες κάσες, ἀκούσ-τηκε μιὰ σιγαλὴ καὶ γλυκεῖα φωνίτσα:

«Κοιμήσου μικρό μου, κοιμήσου χρυσό μου.

«Νάνι, νάνι, νάνι...»

«Κοιμήσου μικρό μου κοριτσάκι...»

Ποτὲ πρὶν δὲν εἶχα ἀκούσει σ' αὐτὸ τὸ σπῖτι νὰ ἀπικοιμίζουν τὰ παιδιὰ τους μετ' ἐτίτα γλυκόλογα. Σιγὰ, σιγὰ, σηκώθηκα, κοίταξα πίσω ἀπ' τὰ βαρέλια, καὶ τί νὰ δῶ: Σὲ μιὰ μεγάλη κάσα μέσα εἶταν καθησμένο ἓνα κοριτσάκι καὶ μετ' ἐκρυμμένο τὸ ἔκρηθ καὶ κατὰρὸ κεφάλι καὶ τρεῖσκονοῦσε ὅλοισα τὸ κορμὶ καὶ τῆς καὶ τραγουδοῦσε σιγαλᾶ...

«Κοιμήσου, χρυσό μου, κοιμήσου μικρό μου.

«Νάνι, νάνι, νάνι...»

Στὰ μικρὰ καταλερωμένα χερσὶ καὶ τῆς κρατοῦσε μιὰ μεγάλη σπασμένη ξύλινη κουτάλα τυλιγμένη σὲ κόκκινη πατσάβουρα καὶ τὴ γλυκοχάιδευε μετ' ὅλα μεγάλα καὶ μελαχολικὰ ματάκια τῆς.

Τὶ ὥραϊα μάτια ποὺ εἶχε!.. ὀλάνοιχτα, γλυκὰ καὶ γιομάτα ἀπὸ κάποια λύπη ὅχι παιδική, τὰ

Οἱ κυβέρνητες λένε, πῶς εἶναι τάχα ὀρισμένες ἀπ' τὸ θεο-ἔρμα λόγια — νὰ φροντίζουνε γιὰ τοῦ λαοῦ τὴν καλοπέραση: καὶ λοιπὸ γδέρνουνε τοῦ λαοῦ τὴν προβιά γιὰ νὰ πλερώνουν μετ' ὅλα παραπάνου λογιῶ λογιῶ χασομέρηδες, ποῦχανε τὴν τύχη νὰ γεννηθοῦνε σὲ καλὸ ἀστρο. Αἱ λοιπὸν κ' ἐμεῖς ἀπὸ καμιά φορὰ ἀναγκάζουμε τίς κυβέρνητες νὰ νιώ-σουνε, ὅτι ὅσο καὶ νᾶναι ἀπ' τὸ θεὸ βαλμένες, ἐδῶ κάτω εἶναι τὸ κράτος τοῦ διαβόλου, γιὰ δάφτο ἐμεῖς τοῦ διαβόλου τὰ παιδιὰ, εἰμαστέ' ἀνώτερα ἀπ' ἀφτές. Καὶ λοιπὸν τίς κάνομε πότε-πότε, νὰ στέλνουνε δίχως νὰ θέλουνε λίγο μάλαμ' ἀπ' τὰ κυβερνητικὰ ταμεία καὶ σὲ μᾶς τοὺς φουκαράδες, ποὺ ὅσο καὶ πληγῆς νᾶμαστε, δὲν μποροῦμε νὰ γένουμε χειρότε-ρες πληγῆς ἀπ' τοὺς χασομέρηδες, ποὺ μιστοδοτοῦνε. Κ' ἔχω σκοπὸ νὰ παίζω τώρα κοντὰ καὶ τοὺς δικούς σου ἐδῶ μιὰ φιάκα γιὰ νὰ με θυμούνται.

Δ'. ΦΩΤΙΑ

Ἐτοὶ τέλειωσε τὴν ἐμιλία του καὶ καθῆσε κά-του τὸ ἴδιο κἀναμ κ' ἐμεῖς. Κάμποσην ὥρα κανεὶς μας δὲν εἶπε λέξη: καθίνας συλλογιότανε τὰ δικὰ του μόν' οἱ φωνὲς ἀπ' τὰ νυχτερινὰ ζουζούφια ταρά-ζανε τῆς νύχτας τὴ σιγαλιά.